

DEBRECZEN

A DEBRECZENI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Helyben: Félévre 6.— kor., negyedévre 3.— kor.
Vidéken: Félévre 9.— kor., negyedévre 4.50 kor.

Felelős szerkesztő:
MÓRICZ PÁL.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Dégenfeld-tér 2. szám. — Telefon 412. szám.
Egyes szám ára 4 fillér.

Harc, vagy gazdasági önállóság?

Irta: Batthyány Tivadar gróf.

Most, hogy az elmúlt politikai évad izgalmas munkája után a nyári pihenőben vagyunk, jó lesz, ha meg nem feledkezünk ezen idő alatt is azon súlyos helyzetről, melyben édes hazánk közviszonyai szenvednek. Ha gondolkozunk, elmélkedünk a közelebbi jövő nagy problémája felett, gondolkodunk, törekedünk és törődnünk kell a nyár folyamán is a haza sorsával, annál is inkább, mert néhány heti pihenő után legkésőbb szeptember hó elején megkezdődik azon nagy politikai munka, hogy ne mondjam harc és háború, amely hivatva van évtizedekre, talán századokra is kiterjedőleg az ország s a nemzet jövő fejlődésének útjait megalapozni.

A külügyi helyzet bizonytalan. Minden oldalról izzó hangulattal találkozunk; földgömbünk nem egy helyén olyan fókuszok láthatók, amelyekből vajmi könnyen újabb nemzetközi bonyodalmak, háborus veszedelmek kezdődhetnek. Ezen helyzettel szemben mindazok, akik a kettős monarchia véderejének ügyével foglalkoznak, bizonyára már

a jövő parlamenti idény legelején a hadi kiadások óriási emeléseinek követelésével fognak a nemzet elé lépni. Azon nemzet elé, amelynek anyagi viszonyai oly gyengék, hogy belső konszolidációja követelményeinek közigazgatási, közgazdasági, közlekedés, szociális és kulturális téren anyagi erők hiányában alig-alig képes még csak lassu lépésekben is megfelelni. S ha mégis azt követelik tőlünk, hogy ne riadjunk vissza újabb anyagi áldozatoktól a véderő fejlesztése érdekében, természetesen merül fel az a kérdés, hogy miből fedezzük ezen tőlünk kívánt rettentő újabb terheket? A válasz ezen kérdésre igen egyszerű. Fejlesszük gyors léptekben közgazdasági viszonyainkat, tegyük a lehető leggyorsabb módon országunkat anyagilag erőssé és így nagyobb terhek elviselésére képessé.

Ezen axiómával szemben pedig ismét felmerül a további kérdés, hogy mikép. A válasz ezen kérdésre ép olyan egyszerű. Ha igaz ugyanis, hogy a mai közgazdasági helyzetünkben, amidőn hitelügyünk egy Bécsben székelő közös jegybanktól s az osztrák nagy pénzügyintézetektől függ, amidőn a vámközösség ezer ponton nehezíti meg közgazdasági

fejlődésünket, az ország mégis valamelyest előbbremegy gazdasági téren is, úgy még bizonyosabb, hogy Ausztria gazdasági fejlődése aránytalanul gyorsabb és mélyrehatóbb s mi gazdaságilag az előrehaladás terén valóban csak az osztrákok után kullogunk.

Kétségtelen, hogy Ausztriától való gazdasági függő helyzetünkben Magyarország teherviselő képessége sokkal kisebb mértékben fog emelkedni, semhogy az államkinestárral védelmi célokra felmerülő követeléseknek megfeleljen.

Ha tehát azt kívánják tőlünk, hogy véderőnket fejlesszük, hogy a hármasszövetségben Németország mellett az eddiginél nagyobb fegyveres erővel lépünk fel s emellett kell, hogy az ország egyéb igényeit is legalább fokozatosan kielégítsük, úgy conditio sine qua non, hogy a nagyobb mérvű anyagi megterhelésünk ellensúlyozására szolgáló módokat rendelkezésünkre bocsássák. Ez pedig az, hogy a lehető legrövidebb időn belül vagyis törvény által biztosított terminusokra gazdasági önállóságunk kiépítését lehetővé tessék. Mi nem azért küzdünk, hogy nemzeti hiúságunkat elégtessük ki a magyar jegybank lé-

Azok az édes...

Azok az édes, lágy, meleg kezek,
Amint lefogják fáradt szememet,
Ugy érzem akkor, mintha boldog álom
Suhanna által a világon...

Azok az édes, lágy, meleg kezek,
A hogy simítják forró fejemet:
Ugy érzem, akkor, mintha szikla töre
Hullna az áldás bő esője...

Azok az édes, lágy, meleg kezek,
A hogy felém ölelve intenek:
Ugy érzem akkor, mintha a borúra,
A fények fénye hullana...

P. Jánossy Béla.

Az álom igazsága.

Gyermekies, pajzán álomképnek tűnik minden. Mintha mesebeli lények, ezeregyéjszakai regehősök játszották volna végig e tündémesét.

Egy év múltán csak a komorság adja át a visszhangot a szélnek, mely fülébe sugja a boldogtalan ifjunak: Elmult a szép tavasz, a nyarat lombhullasztó ősz váltja fel, elmultak a büvölő nyári esték, az üde hajnalok. Minden lépten, ahol a boldogság viruló rózsái mosolyogtak feléd, ott ma már csak mérges ádázok burjánognak.

Ne menj ifju a tájra; néma és kihalt

az rád nézve. Ne nyisd rájuk a kis kaput, mely még alig egy éve paradicsomba vezetett. Nem találd ott a régi játszó pajtásaidat. Ábrándozó ifju! A kis karton szoknyás bohó leány, aki testvéri szeretettel fogadott, megosztotta veled jólétét, boldogságát, buját, bánatját, ismerted szívének minden lüktetését — komoran fogad. Elyűtt már a kis karton ruha, hosszú uszály pótolja azt. Ha köszönsz hideg fejbőlintás fogad, lenéző, gúnyos tekintet mér végig, mintha kérdezné: Mit keres itt ez a jött-ment?

Nem is lépem át a küszöböt. Minek a tomboló fájdalmat még jobban a végletekig fokozni.

Csak a ház tájára járogatok el hiven naponként. Neki dülök a kapufélnek, ahol felvan állítva a tilalomfa: „Ne tovább...” És mindig kijön a ház egyetlen rózsája, mely a burján között virágozik. Jön. Oly szomoruan zizeg a verenda vadszőlőjének levele, mintha az is azt susogná: eredj leány és vigasztald meg a hajszolt, vérző keblű ifjut. A leánynak könny csillog szemében, mert hiszen minden este felelevenítjük a csodás, gyermekies multat és elpróbáljuk játszani a tündérmesét. Nem sikerül. Hiányzik az egyik szereplő, a kis tarka ruhás leány, aki ellefédte testvérkéit. Más szellem varázsa, más komolyabb eszme foglalkoztatja.

A leány mesél. Tündérektről, üdítő és éltető adó esőkről, üde ifjuságról, el nem muló tavaszról, örök szerelemről.

Ne... tovább! Ne tépd össze szívemet. Ne gyötörd lelkemet... Hiszen ez a mi történetünk — óh, óh, mondd, — miért zakla-

tot mindig keblemet e szomorú históriával?

És óh, egy esővel válaszol. E esővel újra ébrednek, újra élek!... Aztán újra lehanyaglok, hogy előlről kezdjem a szenvedések játékát.

„Fiam!” — Apám hangja volt ez, amely felköltött mély álmomból. „Talán rossz álmok voltak, oly hangosan zokogtál!”

„Nem”, — feleltem, — „lelkemre mély fájdalom ült.”

Álmod a valóság, hiszen ez az igazság álma volt.

Párnámra hajtottam fejemet, most már igazán zokogtam. Sirattam az elmúlt időket, az ifjuságot, a tündérmesét, a dalokat, — a nyári estéket, a tarka ruhás leányt, a tündérmesét, a jólelkű, öreg Marci bácsit, aki unokájává fogadott. Ha élne nem engedte volna, hogy az ábrándok lovagja legyek.

Felöltöztem, elmentem a siralom kertjébe, neki támaszkodtam a kapufélán.

Ingadoztam.

Bemenjek? Lelkembe millió tűt szurkált a kín. A szél keményen süvöltött — és úgy éreztem, mintha azt suttogná fülemben, mintha az avar minden lépésemre megszólalna.

Ábrándozó ifju: álmod való, az igazság álma. Olvasd a tilalomfát: „Ne tovább.”

Eszmeletlenül estem neki a támaszfának.

E esők ébresztett fel, az ő esője egyedüli rózsája, tündérmesemnek, ábrándjaimnak, álmodnak. Vujda Jenő.

tesítésével, hanem követeljük azért, hogy hitelügyünket önállósítva az országot olcsóbb és nagyobb mérvű bel- és külföldi hitelhez juttassuk.

De követeljük azért is, mert ha most fel nem állítjuk a magyar jegybankot, 1917-ben egészen bizonyos, hogy külön vámterületet sem fogunk elérni. Ezek nélkül, valamint egy az egész vonalon tervszerűen vezetett oly közgazdasági politika nélkül, amely minden téren, minden vonalon Magyarország megerősödését a gazdasági önállóság útján előmozdítja, az ország lakossága nem lesz képes a nagyhatalmi állás igényelte több kiadásoknak fedezésére. Amidőn tehát kívánjuk, követeljük a magyar jegybankot s a külön vámterületet, tesszük ezt elsősorban és mindenekelőtt a magyar nép gazdasági erejének fokozására, de tesszük egyúttal azért is, mert csakis ez úton leszünk képesek, legalább némileg a véderő fokozásának költségeit az ország polgárságának újabb megterhelése nélkül fedezni. Békés fejlődés, anyagi jólét idebent, erős nagyhatalmi pozíció az európai koncertben tehát attól függ, hogy gazdasági függetlenségünket megkapjuk-e.

Ezért egyaránt érdeke a királynak s a nemzetnek, hogy a függetlenségi és negyvennyolcas párt törekvéseit támogassuk, ennek elvei mellett küzdjünk s azokat legelső sorban gazdasági téren előbbre vigyük. Ezen nagy probléma megoldása pedig az őszi politikai kámpány kezdetén dől el. Ha közös erővel, egy miként eddig, ezentul is egy esatásban küzdenek széles e hazában mindazok, akik az ország gazdasági önállóságot kívánják, úgy a siker biztos.

Ha ellenben győznének azok, akik a történelmet visszaesínálva a fejlődés helyett stagnációt, a gazdasági erők önállósága helyett Ausztriával szemben való további vazalusi állapot fentartását akarják, úgy szomorú jövő elé nézünk.

Amde a választásoknak megnyilvánult népakarat letörésének kísérletével szemben nem maradnánk és nem maradhatnánk tétlenek, hanem küzdenénk minden törvényes eszköz felhasználásával oly módon és oly erővel, amely rövid időn belül mégis csak az ország gazdasági függetlenségének a győzelmét biztosítaná. Tartsuk tehát szemünk előtt a nyári pihenő időben is édes hazánk érdekeit és dolgozzunk nap nap mellett az ország gazdasági, anyagi függetlenségének nagy munkáján. Az ellentábor nyugodjék bele azon megmásíthatatlan ténybe, hogy a függetlenségi párt bírja a nemzet többségének bizalmát, ami holmi közösbankszabdalom meghosszabítást alkotmányos alapon lehetetlenné tesz.

EGYHAZ, ISKOLA.

— Változások a debreceni kegyes-tanítórend házában. A róm. kath. kegyesrendi főgimnázium tanári karában változások

történtek. Varju Jánost Kolozsvárra, Finda Antalt Sátoraljauhelyre, Hadady Gézárt Privigyére, Peckl Mihályt pedig Sátoraljauhelyre helyezték át. — Helyükbe jönnek: Szarnovszky Ede podolini rektor, dr. Sweighoffer János Vácra, dr. Barna Leander Sátoraljauhelyről és Morvay Ferenc Kolozsvárról.

Nagy postacsalás.

Leleplezett zugposta.

Debrecenben is kísérleteztek.

Debrecen, augusztus 3.

Nem mindennapi visszaélésről rántották le a leplet a kereskedelemügyi minisztériumban. Arról van szó, hogy egy társaság a magyar postát károsította meg súlyosan.

A visszaélés számai Bécsbe vezetnek. Bécsben alakult meg ugyanis a Lloyd Express-cég, amely ügynökei segítségével óriás összeggel károsította meg a posta-kincstárt.

A cég ugyanis kijátszotta a postai szállítás monopoliumát. ügynökei révén bérbe vette a kereskedőtől a levél- és csomagszállítást. Azok a kereskedők, akik a Lloyd Express körélekké léptek, bizonyos havi vagy évi átalányt fizettek s ezért a Lloyd összegyűjtötte és együtt expedálta leveleiket és csomagjaikat, amely természetesen ilyenformán egy csomagban sokkal kevesebbe került, mintha a kereskedők mind külön-külön küldték volna.

Nagyváradon mintegy ötven kereskedő tartozott a kötelékébe, ügynökei pedig legutóbb a Koch-testvérek férfiruhakereskedők voltak, akiknek szolgálja minden este bejárta a kereskedéseket s elvitte tőlük a postát, amelyet Kochék aztán együtt küldöttek Bécsbe.

A kereskedők tíz koronától ötven koronáig terjedő havi bért fizettek.

Siket Traján postaigazgató, — miután meggyőződött a manipulációról, — nyomban jelentést tett a kereskedelmi minisztériumban, hogy egy országra szóló óriási jövedéki kihágásról van szó.

A miniszterium utasította a postaigazgatót, hogy tegyen feljelentést, aminek következtében a rendőrség mindenekelőtt előállította a cég szolgáját, Nagy Józsefet, akit kihallgattak, majd a Koch testvérek nagyváradon üzletében lefoglalták a manipulációra vonatkozó összes könyveket, — amelyekből kiderültek a vállalat kiadásai és bevételei.

A Koch testvérek cég azzal védekezik, hogy nekik sejtelmük sem volt, hogy tilos dolgot művelnek s amikor erről értesültek, nyomban lemondtak a Loyd Express képviseléről.

A megriadt kereskedők, amikor az eset kiderült, gyűlést tartottak, hogy a védekezés módjait megvitassák.

A vizsgálatot a legnagyobb energiával folytatják.

Debrecenben is manipuláltak.

A Lloyd Express kísérletezett Debrecenben is, de manipulációinak nem tudott Debrecenben klijenset fogni, mert a helyi sajtó idejekorán felhívta a kereskedők figyelmét a veszedelmes vállalkozásra.

Itt Debrecenben egy L. E. nevű ügynök volt a Lloyd Express megbízottja. Körlevelet intézett Debrecen kereskedőihöz, bankjaihoz és iparosaihoz s felszólította őket, hogy leveleiket csomagjaikat ne a m. kir.

posta után, hanem általuk küldésük el s ők kézbesítik. Ezt sokkal olcsóbban le tudják bonyolítani, mint a posta, sőt még megbízhatóságukat is hangoztatták.

A hangzatos körleveleknek azonban Debrecenben egyetlen egy kereskedő cég sem ült fel. A debreceni rendőrség azonban mindazonáltal a nagyváradon rendőrség megkeresésére az itteni ügynök ellen is megindította az eljárást.

A forradalom Spanyolországban.

Cerbere, augusztus 3. Julius 25-ike óta tegnap este jött először vonat Barcellonából.

London, augusztus 3. A dolgok állása Spanyolországban hétfőn a következő: Martorellben és Badelonában a munkásnegyedekben ismét csend van, Portában a felkelők, kik puskákat szereztek, tüzeltek egy csapatostályra, de leverték őket és katonaság szállta meg a várost, melyben a rend ismét teljesen helyre van állítva. Barcellona északi részéből erős katonai vonatok indultak utnak, hogy a Franciaországba vezető utak helyreállítását megkezdjék.

Sabatollában még zavarok vannak, miert is oda egy hadosztályt küldtek a legszigorubb utasításokkal. Mauresóban erősen dolgoznak, hogy a rendet teljesen helyreállítsák. Barcelona nyugodt, bárha tegnap délután a külső kerületekben itt-ott még lövéseket hallottak.

Melilla, augusztus 2. A mórok által megszállott Gurugu-hegy lövése mozsárágyukból nagyon sikeres volt. Az ellenség nagy veszteségeket szenvedett, ugylátszik azonban, hogy új támadásra készül.

Nyolcezer koronás lopás.

Meglopott püspök.

Vétek büne.

Budapest, augusztus 3.

A budapesti főkapitányság központi ügyeletésénél az éjszaka megjelent dr. Valter Gyula címzetes püspök s bűnvádi feljelentést tett Vétek István 25 éves inasa ellen lopás büntette miatt. A főpap feljelentése során elmondotta, hogy napok óta távol volt a fővárosból. Tegnap jött haza és ekkor nagy megdöbbenéssel tapasztalta, hogy valaki feltörte az íróasztalát s a pénzkészletét megdézsmálta. Eleinte idegenekre gyanakodott, de amikor konstátálta, hogy inasa eltűnt, a betöréses lopással nyomban öt gyanúsította. Gyanuját később megerősítette az a levél is, melyet volt inasa intézett hozzá bűnbánólag. A levél tartalma, melyet alkalmunk volt megszerezni, szösz szerint a következő:

Méltóságos Uram!

Engem az Isten megvert, hogy elvette az eszemet. Nem élem tul a szégyent, hogy Méltóságodnál betörést követtem el. Meghibbant aggyal, bűnös kézzel loptam el Méltóságodtól 8000 koronát, a pénzt azután büntanyákon elmulattam. Nem tudom, hol volt az eszem, de mivel a bünt már elkövettem, megyek a Dunába és beleölöm magamat. — Amit nem költöttem el az ellopott pénzből, azt a levélben mellékelten küldöm vissza Méltóságodnak.

Szerencsétlen hive
Pista.

A püspök a levélben háromezer korona készpénzt talált, azonkívül egy kis cédulát, amely a következő pár sorokat tartalmazta:

„Ercsinél megyek a Dunának, mert ott biztos a megváltó halál.

Pista.

A bűnbánó és életunt betörő kézrekerítésére a rendőrség természetesen széleskörű intézkedést tett, melynek során megállapították, hogy Vétek a pénzt nem mulatta el, hanem a menyasszonyának adta át napok előtt. A bűnös ember menyasszonyát, Klemencsics Róza cselédléányt a detektívek még az éjszaka előállították a Nagyvárosház-utca 2. szám alatti lakásáról a főkapitányságra, ahol elmondotta, hogy ő tényleg kapott pénzt a vőlegényétől, de ő ezt jóhiszeműen fogadta el, mivel Vétek azt állította, hogy váratlanul nagy összeget örökölt. Az állítólagos örökségből ő több ezer koronát, azonkívül sok értékpapirost kapott, melyek még mindig birtokában vannak. A pörüljárt menyasszony tényleg át is adta a püspök pénzéből vett tárgyakat, ugyszintén a pénzt is, melyet Vétek ajándékozott neki. A rendőrség Klemencsics Rózát vallomása dacára őrizet alatt tartja, a hütlent pedig országosan közzé teszi.

A repülő színész.

Dési Alfréd, Bleriot vetélytársa.

Debrecen, aug. 3.

A repülő gépek korát éljük. A Wright testvérek, Bleriot, — Latham már játszi könnyedséggel uralkodnak a repülőgépekkel a levegő titokzatosa szép, grandiozus birodalmában. Nem csoda, hogy a franciák és az amerikaiak világtörténelmi fontosságú sikerei a művelt népek összes nagy gondolkodóit arra késztették, hogy tudásukat, képzettségüket, ötleteiket a repülés problémájának szolgálatában értékesítsék, hogy előrevigyük a repülőgépek tökéletesítésének, a levegő végleges meghódításának nagy és szent ügyét. Így járt Dési Alfréd is, jelenleg a nagyváradi Szigligeti színház népszerű komikus, a debreceni színház volt tagja, az „Atalanta” érdekes görög színmű kiváló zeneszerzője is.

Teljesen rabul ejtette a repülés problémája és Faludi Károly aradi színésszel együtt, aki, mint ismeretes, Aradon már egyszer repülési kísérletet is tett repülőgéppel, de azt a vállalkozást siker nem koronázta. — Faludival együtt titokban, a legszigorubb zárkózottság mellett azon fáradoznak, hogy ők ketten találják fel a még Bleriot repülőgépénél is tökéletesebb, biztosabb sikerű első magyar repülőgépet és így ők legyenek dícsőséges feltalálói a magyar monopliannak, amelyet Dési Alfréd nagyszerű színjátékáról: Atalantának neveznének el.

Dési Alfréd azt, hogy ő repülőgépben dolgozik, hogy ő új szindarabjainak, új melódiáinak komponálása mellett gyönyörű fantáziákat sző az Atalanta repülőgép nagyszerű levegőutjairól, — ezt ő a legnagyobb titokban tartotta ideáig. Senkise tudott róla. Mi is csak véletlenül tudtuk meg és a legnagyobb csodálkozással hallottuk, hogy Dési — Faludi féle repülőgéptervet már komoly szakemberek és még komolyabb pénzemberek támogatják.

Egy nagyváradi újságíró felkereste a zeneszerző „léghajóst.” Dési Alfrédet. Eppen furt, faragsált Dési. Repülőgép modelljén dolgozott. A legnagyobb készséggel beszélte el a fiatal feltaláló, a bátor „léghajós,” a zsenialis érdekes zeneszerző az Atalanta monopliánról.

— Látja — ugymond — monoplián modellje felé fordulva, amely kis aluminium szerkezetével ott ült a szoba közepén, ez után készült majd az Atalanta-monoplián. Tulajdonképpen ez nem más, mint a Faludi kollégám repülőgépének a tökéletesítése. De mondhatom, hogy tökéletesebb lesz, mint akár a Latham, akár a Bleriot-féle repülőgép.

— Miért? Nagyon egyszerű a válasz. Mert az Atalantát csavarmotor hajtja. Csaváros erő tartja fenn és védik meg a szél, az eső, a vihar ellen. Nagy óriási szárnya lesz, de ez úgy működik majd, mint a sirály szárnya. Egyenesen, gyorsan fog repülni. A motorokat, a csavarmotorokat benzinalgoid rendszerű járgányok fogják hajtani és a nagy sirályszárnyak a járgányok átmérőinek megfelelően motorikus dispozióval fognak azokba a propeller rendszerű Marconi vezetékekbe

belekapcsolódni, amelyek a benzid-galoid járgányokkal természetes és okozati összefüggésben vannak.

Röviden szólva, ez az Atalanta csavarmotorjának a leírása. Egyszerű, primitív, mint minden igazi nagy találmány.

Végül még elmondta Dési, hogy még két hónapig tökéletesíti gépét, azután tudós szakértők előtt fel fog szállani és az innen Nagyváradról Konstantinápolyig vezető utat óhajtja megtenni.

Bár nem sokat lehet bizni a két színész találmányának sikerében, de mint kísérlet mindenesetre érdekes és élénken illusztrálja azt, hogy mennyire izgatja az embereket faj és foglalkozás nélkül a repülés problémája.

Sovány albiró ügye a debreceni táblán.

Beadták a felebbezéseket.

Augusztus végén lesz a felebbviteli tárgyalás.

Debrecen, augusztus 3.

Sovány Dezső mátészalkai kir. albiró bűnügyében, miként annak idején megirtuk a szatmári törvényszék felmentő ítélete ellen a vádlott terhére a kir. ügyészség, a felmentő ítélet indokolása ellen a vádlott és annak védője dr. Kardos Samu szintén jelentettek be felebbezést. A kir. ügyészség a maga felebbezését külön írásbeli indoklással nem látta el, ellenben a vádlott védője őt sürin nyomtatott ivre terjedő indoklást nyújtott a szatmári kir. törvényszékhez, amelyben főleg a boncolást teljesítő orvosszakértőknek a felebbezők szerint, téves véleményével foglalkozik és azonfelül kimutatja, hogy amikor a sérelmet szenvedett Bordás Demeter és hozzátartozói a helyszínre érkeztek, már akkor Sovány Dezső nem is volt ott Jakab Sándorék házában és így a Bordás kéményseprő sógora, segéde és inasa által a bíró szájába adott különben is érthetetlen beismerő kijelentést nem tehetette, nem tette, mert akkor ő már régen lakásán volt.

A szatmári törvényszék a felebbezések folytán az összes iratokat a napokban terjesztette fel a debreceni táblára, ahol is az elnök intézkedése folytán az ügy szünetinek, vagyis soronkívülinek jegyeztetett be és mint ilyen Potorán István táblabírónak osztatott ki.

A tábla felebbviteli tanácsa minden valószínűség szerint még a szünet alatt, tehát e hó végével fog ez ügygel érdemben foglalkozni.

Ha tényleg a szünet alatt kerül az ügy tárgyalás és ítélet alá, a főtárgyalást dr. Gajzágó Béla tanácselnök fogja vezetni.

UJDONSÁGOK.

Rudnyánszky a fogságáról.

Említettük, hogy Rudnyánszky Gyulát kikaparták utasítani az Egyesült-Államokból, de az utolsó pillanatban sikerült megakadályozni a dolgot. Rudnyánszky Gyula Dávid Gézát, Dienes Mártont és Kádár újságírókat vádolja avval, hogy ellene intrikáltak, fogságáról pedig a következő versben emlékezik meg:

Síró dal az Ellis Islandról.

Egy börtönablakon hangzott ki július 5-én.

Száll a madár ágról-ágra
Száll az ének szájról-szájra...
Nem regérl,
Nem daliák seregérl,
Száll az ének
A magyar nép tört szívének
Száz sebéből.

Kik hazuról elszakadtak,
Ordóghálón fennakadtak,
Szívük dobban,
Elhagyottan egy sarokban
Sirdogálnak,
Nem verte meg őket bánat
Soha jobban!

Szálló madár azt dalolja:
Hej! könnyű vagy, mint a polyva
Arva népem!
Fölkapott a szél s a szélben
Meg sem álltál,
Szép hazából messze szálltál
Nagy szegényen.

Szálló ének csak azt zengi:
Otthon nem tart vissza senki!
S idegenben
Ezer gonddal, vésszel szemben,
Véres porba
Hullsz dacolva, vándor polyva,
Elseperten!

Lennél otthon inkább szolga,
Rabbilinesen jobb a dolga
A koldusnak!
Itt lenéznek, csontig nyuznak!
Ha célt érsz is,
Csak azért is tövisekkel
Koszoruznak!

Szálló madár vigye hírül:
Hideg világ van itt kívül!
Szálló ének
Sirja el a magyar népnek:
Száz ezerszer
Visszavágyanak, akik egyszer
Partra lépnek!

— Szabadságon. Oláh Imre anyakönyvvezető tegnapelőtt kezdte meg egy hónapi szabadságát. Távollétében az anyakönyvi hivatal vezetését Nagy Gyula anyakönyvvezető helyettes vette át.

— Közigazgatási bejárás. Ma ejtették meg a diószegi-uti vasuti feljáró ügyében a közigazgatási bejárást. A bejáráson a várost dr. Magoss György főügyész képviselte.

— A törvényszék köréből. A debreceni törvényszéken miután szabadságidejüket eltöltötték, hivatalukat elfoglalták Hoffmann József táblabíró, Bernáth Kálmán és Ujfalussy József törvényszéki bírák. — Szabadságidejüket megkezdték dr. Oláh Miklós és Tóby István bírák.

— A vármegyei gazdasági egyesület közgyűlése. Hajdúvármegyei gazdasági egyesület ma délután 9 órakor a vármegyei háznál tartott közgyűlést tartott, melyen elnöknek egyhangulag újra Kovács Gyula alispánt választották meg. Elhatározták az egyesület újjászervezését. A lemondott titkár helyébe Vass Gyula gazdasági akadémiai tanárt választották meg, ki székfoglaló beszédében utalt a jövő tevékenységére és kimerítő programot adott arra nézve, hogy az egyesületre a jövőben, az újjászervezés után mily nagy feladatok hárulnak.

— Gazdasági oktatás a debreceni tanítóképzőben. A debreceni gazdasági akadémia most állította össze vizsgakimutatását az ottani ev. ref. tanítóképző másodikéves növendékeinek tartott gazdasági előadásairól.

Az előadások anyaga a kertészet és méhészet volt és jellemző az elért eredményre nézve, hogy míg előmenetel tekintetében jobb-rosszabb kalkulosokkal is találkozunk, a szorgalom és érdeklődés valamennyi növendékénél dicséretreméltó és kifogástalan volt. Ezzel elárulták a fiatal tanítójelöltek a tárgy iránti szeretetüket, ami biztosítékul szolgál annak, hogy ha netalán falusi iskolákra kerülnek, nemcsak a betűvetésre fogják oktatni a népet, hanem gazdasági téren is vezetői lesznek.

— **A boszniai hősök emlékeztetése.** A boszniai okkupációban elesett 39. gyalogezredbeli katonák emlékeztetése az életben lévő bajtársak e hó 8-án délelőtt 9 órakor a Nagytemplomban hálaadó istentiszteleten fognak megjelenni. — Lapunk utján kéri fel az összes bajtársakat, hogy az emlékünnepeken személyesen jelenjenek meg.

— **Elhunyt tanácsnok.** Karcagról jelentik: Tegnap itt meghalt Rimaszombathy István Karcag város első tanácsnoka. Végrendeletét ma felbontották. Egész vagyonát jótékony célokra hagyományozta.

— **Az asztalos munkások sztrájkja.** Az asztalos munkások sztrájkja nem ölt veszedelmesebb jelleget. Most már mindössze 35—40 sztrájkoló asztalos munkás van Debrecenben. — Mintegy nyolcvan sztrájkoló munkás elutazott a városról. Egynémely munkaadó pedig teljesítette a munkások követeléseit ezeknél a munkások azonnal munkába léptek. A munkaadók legnagyobb zöme azonban még mindig munkás nélkül van. A sztrájk békéltetést ma folytatták, de eredményre nem vezetett.

— **Ajánlatok a guti lakásokra.** A guti eselédlakások ügyében ma telt le a pályázatok határideje. Öt ajánlat érkezett be. Az ajánlatok felbontása Borsos József mérnök vezetése alatt történt s részt vettek azon az összes érdekeltek. Ajánlatot tettek Kiss Sándor és Kasza István 9057 kor. 64 fill.-ért, Tóth István építőmester 8597 kor. 12 fill.-ért, Sipos Bálint 5191 kor. 70 fill.-ért az összmunkákra vonatkozólag. A tetőfedél munkákra Kubinyi és Társa felmutatja már régebben benyújtott ajánlatát, Lukács Vilmos és testvére pedig 789 koronáért tesz ajánlatot. Az ajánlatokat a mérnöki hivatal átszámítja, véleményezi azután kerül a tanács elé döntés végett.

— **Az ujoncok bálja.** Az októberben bevonuló debreceni ujoncok szeptember hóban bált rendeznek. A rendezőség iparos, kereskedő és polgári ifjakkól már meg is alakult s kéri azokat, akiknek októberben be kell vonulniuk, hogy ma este kilenc órakor tartandó értekezleten a Péterfia-utcai Galamb-féle vendéglőben jelenjenek meg a bál rendezésének megbeszélése céljából.

— **A Munkás Dalegylet dalestélye.** A debreceni Munkás Dalegylet folyó 1909. évi augusztus 7-én az „Arany-Bika” dísztermében Elefánt Sándor egyleti karnagy vezetésével, Berki Lajos zenekarának közreműködésével, a kecskeméti országos dalverseny darabjaival zártkörű dalestélyt rendez. Műsor: 1. Megnyitó. Előadja a zenekar. 2. Az O. M. D. Sz. jeligéje. Erney J.-től. Előadja a dalegylet. 3. Üdvözlő kar. Szent-Gály Gy.-től. Összkarri darab. Előadja a dal-

egylet. 4. Rákóczy-dal Révfy Gézától. A kecskeméti orsz. dalverseny II-ik csoportjának versenykara. Eneklí a dalegylet. — 5. Dalünnepeken Thern K.-tól, 6. népdalegyleg Hoppe R.-tól, 7. Régi nótá Lányi Ernőtől, 7. Száz szál gyertya Fráter-Hoppe-től. Összkarri darabok. Eneklí a dalegylet. 9. Honfidal Huber Károlytól. Szabadon választott versenykar, előadja a dalegylet. Hangverseny után tánc.

— **Ismét a kolera.** Oroszország több helyén ismét fellépett a kolera s nagy arányokban kezd terjedni. A belügyminiszter a baj elkerülése céljából fontos rendeletet intézett a törvényhatóságokhoz, melyben felhívja őket az óvintézkedések megtételére. Különösen felhívja a hatóságok figyelmét arra, hogy az oroszországból érkezett utasokat szigorú rendőrorvosi vizsgálat alá kell venni, nehogy azok a veszedelmes betegséget behurcolják.

— **A siker mindig attól függ,** mennyire ragad meg valami a közönség fülében. Az Arany Bika Mulató tanu rá, hogy sok minden megragad. Baumann Károly ugyan csak gondoskodik róla, hogy állandóan derűtségben tartsa a hallgatókat. De talán sohasem nevettek még annyit, mint Arnyai Károly artista imitációján. E páratlan utánzótehetséggel megáldott művész hahótás siker közepette hozza színpadra Nyárait, Gondört, Gyárfást, sőt magát a mestert. — Baumann. Egyébként az egész augusztusi műsor csupa szenzáció. Nem is szólva Lorbeer Trió bámulatos ikarijai játékaról. Blanche Idael csodás keleti- és megkapó serpentin-táncának esténként frenetikus hatása van. Nem is soroljuk fel az egész kiváló műsort. Aki ezt nem látta, meg kell hogy nézze, aki pedig látta. — meg kell hogy nézze még egyszer. Ebből sose lesz elég a sok, = mondja a nézőtérén Baumann Károly.

— **A cséplőgép áldozata.** Súlyos sérüléssel szállították ma be a debreceni kórházba Értkörtvélyesről Csáki Lajos 60 éves mezőgazdasági munkást. Csáky Lajos Balajti József tanyáján a cséplőgép mellett dolgozott. Munkaközben egy vigyázatlan pillanatban a gép elkapta jobb karját és leszakította. A szerencsétlen ember a nagy fájdalomtól elvesztette eszméletét és nagyon sok vért vesztett, állapota súlyos.

— **Tambura dal és tánc-társulat a Magyar király kávéházban.** A Magyar király kávéházban ma, vasárnap este és a következő napok estéin a hét tagból álló első magyar tambura, zene, dal és tánc-társulat működik közre. A társulat, amely Horváth József kitűnő zenész vezetése alatt négy nő és három férfi tagból áll, igen élvezetesnek ígérkező zeneestélyeket tart és így a közönség pártfogására méltán számíthatnak.

— **Tizenhatéves öngyilkos.** A nánási rendőrség ma telefonon jelentette a debreceni kir. ügyészségnek, hogy ottan Tóth Zsófia 16 éves leány még július 29-én gyufaoldatot ivott. Súlyos belső sérüléseket szenvedett és sérüléseibe ma reggel meghalt. Az ügyészség a temetési engedélyt megadta.

— **Royal kávéházban** ma és a következő napokon 36-ik Rác Laci cigánykirály teljes fővársi zenekarával hangversenyez.

— **A kánikula ellen.** A nagy kegyetlen hőség ellen, ami mostanában beállott, két helyre menekülhetünk, fürdő vagy a Budai cukrázda, hol a cukrázda új tulajdonosa Jost Ferenc kitűnő hűsítővel, fagyalt és jegeskávét, valamint jobbnál jobb édes süteményekkel szolgál. Egyébként Jost Ferenc 3 éve már a cukrázda vezetője és hisz-szük, hogy a nagyjérdemű közönség az eddig tanusított jóindulatu pártfogását továbbra is fentartja.

— **Orfeum az Otthon-ban.** Az Otthon kávéház udvarhelyiségében esütörtök estétől kezdődőleg ismét vendégzerepel Scheiner igazgató magyar-lengyel daltársulata. A társulat új tagokkal bővült ki. A már itt működő artistákon kívül több jónévű új tag fog gondoskodni arról, hogy a közönség szórakozást találjon az orfeumban. A műsor számai elsőrangúak. A társulat csak néhány napig lép itt fel.

— **A miskolci országos sörárpavásár.** A Borsodmezei Gazdasági Egyesület, az O. M. G. E. Abauj-Torna, Gömör-Kishont-, Heves-, Jász-Nagy-Kun-Szolnok- és Zemplénvármegyék Gazdasági Egyesületei, a miskolci Kereskedelmi és Iparkamara és a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetével karöltve Miskolcon országos sörárpa vásárt rendeznek. A vásár 1909 aug. hó 24-én kedden a vármegye-háza nagy tanácstermében fog megtartatni. A vásárrendezésére vásárbizottság alakul, melybe a Borsodmezei Gazdasági Egyesület 4 tagot, az O. M. G. E. és a szomszédos Gazdasági Egyesületek 3—3 tagot, a miskolci Kereskedelmi és Iparkamara 3 és a Magyar Mezőgazdák szövetkezete 1 tagot küldenek ki. A vásárbizottság elnöke a Borsodmezei Gazdasági Egyesület elnöke leend. A vásárra bejelentett árpa eladását a jelentkező termelő, vagy ennek megbízásából a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete vagy más megbízottja, a vásárbizottság felügyelete és a jelen szabályzat rendelkezései mellett foganatosítja. A vásárbizottság feladata a vásár megtartására úgy a hazai, mint a külföldi vevők figyelmét a legkiterjedtebb módon felhívni. A vásáron történt eladások és azok módzatai az eladó által a vásárbizottságnak az eladás megtörténte után azonnal bejelentendők. Minden eladott métermázsára után az eladó 1 fillért tartozik a vásár költségeihez való hozzájárulás címén fizetni. A vásárbizottság a kötött ügyleteket ellenőrzi s a vásáron kötött eladásokról hivatalos kimutatást vezet és tesz közzé. — A vásár tartama alatt eladó és vevő között adás-vételi ügyletekben felmerülő vitás esetben a vásárbizottság azonnal és végérvényesen dönt. A vásár megkezdésének idején a bizottság közhírré teszi. A kezdetet megelőzőleg egy óra idő adatik a vásárolni szándékozóknak a minták megtekintésére. A vásár a kitűzött napon reggel 9 órától 12-ig, délután 2—4 óráig tart.

— **A nap halottai.** A tegnapi nap folyamán az állami anyakönyvi hivatalban a következő haláleseteket jelentették be. Csurpán Miklós g. kath. 73 éves, Varga János r. kath. 42 éves, Molnár Erzsébet ref. 21 hónapos.

— **Csemege akác méz.** 84° cukor tartalommal Váray József kereskedésében Piac-utca, városi új bérház.

— **Kereskedelmi, gyógyszerészeti dobozok** minden változatban Dávidházy Kálmán és Tsa dobozgyárában készülnek.

— **Mentze Henrik áruházában** a legjobb minőségű fésűk, fésű készletek, fejdíszek, hajtűk, illatszerek és szappanok, olcsó szabott árak mellett kaphatók.

A debreceni állandó színház felépülése.

Érdekes adatok a multból.

A debreceni színház állandósításának legnagyobb akadályja volt a megfelelő színházi épület hiánya. Nem beszélve arról, hogy 1811-ben a nagy tüzvész idején a Fehérlő vendéglő udvarán felállított kezdetleges színpad porig leégett, a Piac- és Cegléd- (most Kossuth-) utcák sarkán lévő, ugynevezett Vargaszin sem volt alkalmas helyiség, amelyben pedig 1811—1835-ig tartottak előadásokat. Az épület nagyon roskatag, rozsvant volt. Mint egy színész memoireiben olvashatjuk, a tetején keresztül a csillagokat lehetett látni. Az eső csak akkor nem ömlött a nézők nyakába, amikor nem esett. Folyton tatarozták, reperálták, de csak nem ért az semmit.

A „Honművész” 1834-iki é folyamának 22-ik számában rámutatott a lap debreceni referense az épület egy nagy hibájára. — A február 16-áról keltezett levél így szól:

„Február 16-ikán másodsor s ezuttal innen elkészülő színészeinktől utóljára adott a „Gödingi vár”. Mai darabban egyébként sötét színterünk tömve volt nézőkkel. Balla (az akkori igazgató) hosszas és a szín-

ház építését tárgyazó beszéddel vett bucsut, (mivel a társaság Nagyváradra hivatott meg bójtra)."

A színház építéséből azonban semmi sem lett. E helyett 1835-ben a Harmineados, (most Batthány) utcában levő Nánássy Gábor szenátor uram házat vették ki bérbe s itt is játszottak a színészek jó hosszú ideig, egészen 1861-ig. Azonban ez a helyiség, — amelyet ezelőtt magtárnak használtak — sem volt megfelelő. A közönség csak akkor nem didergett benne amikor kívül sem volt hideg. Télen a civisek bundában ültek be a „lőszékbe“ (akkor így hívták a páholyokat) s előadás közben kézről-kézre járt a jó meleg homokkerti vinkóval telt kulacs. Érdekes feljegyzéseket találunk az ottani mizériákról a Vadnai Károly „Pesti Divatlap“ című folyóiratának, (amelynek tudvalevőleg Petőfi Sándor volt a segédszerkesztője) 1845-iki évfolyamában.

„Színészeink addig, míg szintermünkben a szükséges foltozások megtörténtek, Váradra költöztek át. Uraim, foltozó urak! a fábfagyasztó téglapadlatról meg ne leledkezzetek; vegyétek figyelembe közönségünk mindinkább finomuló ízlését; tavaly színházunkban még csak sült kolompér volt a cukorsütemények surrogátuma, az idén már a töpörtös pogácsákra ugrottunk. Apropos! egy kis arszlánt meglőttek, de sem a lybiai pusztákon, sem a farkasvadászaton, aztán nem is pezsgő dugóval, hanem a színház pénztára előtt szóval. „Mi itt a komédiába a bemeneti díj?“ kérdé a nagy tonu kisarszlán. „A gyermekek felit fizetik“ mond a pénztárnok. Auch gut! De elég ezuttal a debreceni titkocskákból, nehogy tisztelt szerkesztő ur pennájának törő haragját árva fejünkre vonjuk. (V. E. et Comp.)“

A városi tanács és amely abban az időben is lelke volt minden kulturális mozgalomnak — belátta a helyzet tarthatatlanságát. Már 1843-ban kezdett foglalkozni az állandó színház eszméjével s erre vonatkozólag terveket is szerzett be. 1844-ben a régi Vargaszin épületét eladta s az ebből befolyó vételárat, 12,000 forintot a városi pénztárnál deponálta. Ez volt az új színház első alapja, amely természetesen korántsem volt elégséges. Aztán egy évtizedik aludt az ügy, részint a bekövetkezett zavaros politikai viszonyok miatt részint, mert szép megfelelő telket nem találtak.

Az ötvenes évek elején aztán erélyesen kezdtek sürgetni az állandó színházat. A Vahot Imre 1853-ban megjelent „Magyar Thália“ című évkönyvében olvashatjuk:

„A nem rég elhunyt Kilényi, Csabai és Feleki igazgatása alatt volt tisztántul színházunk csak az 1852-ik év elejéig működött együtt, felváltva N.-Váradon és Debrecenben Nyáron Csabai a társaság töredékmaradványával azon vidék kisebb városait is meglátogatta. Mikor fog már Debrecen egy nagyságához és helyzetéhez illő színházat építeni?“

1854-ben színházépítési bizottság is alakult, amely azonban csak tárgyalás alá vette a kérdést, de pozitív eredményt nem tudott elérni.

Az 1861-iki alkotmányos városi előjárás 150,000 forintot ajánlott fel a színház céljaira s ezzel aztán egy nagy lépéssel haladt előre az ügy. A helyre vonatkozólag is megállapodás jött létre. Megvették ugyanis a Cegléd-utcában levő 32 és kéttized négyzetű területü Szemsey-féle telket. — Így aztán az építkezéshez 1861-ben már hozzákezdhettek.

A rendelkezésre álló összeg azonban még mindig kevés volt. Ekkor a város eladta a Homokkerttől délre eső közlegelőt s az árát az építkezési tőkéhez csatolta. (A közlegelő eladása nem igen tetszett a lakosságnak s ezért nevezte el azt a helyet „Átkos föld“-nek.)

Végre aztán 1865-ben oly hosszú halogatások után a zseniális Skalnicsky építész tervei szerint elkészült a körülbelül 300,000 forintot felemésztett színház. A homlokzata arab — bizanci stílusú. A belső díszítvényeket a majnai Frankfurttól szállították. A nézőtér 1800 sőt 2000 embert is befogadhat.

Az alatt az idő alatt, míg az állandó

színház épült, Reszler igazgató társulatával a Péterfiak szinkörben játszott.

Az új színházat ünnepélyesen 1865 október 7-ikén nyitották meg.

Szalai Ferenc.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, hogy az illető postahivataloknál az előfizetés megújítása iránt sziveskedjenek lehetőleg gyorsan intézkedni, hogy a lap küldése fönnakadást ne szenvedjen.

Mi az ujság.

Érdekesebb esetek mindenfelől.

Zeppelin léghajója.

Majna-Frankfurttól táviratozzák nekünk: A „Zeppelin II.“ léghajó incidens nélkül visszatért. Mindkét motor mindvégig kifogástalanul működött.

Az ujaradi kasszalopás tettesei.

Aradról táviratozzák: Arad város határában a csendőrség letartóztatott négy gyanús embert, kiket azzal gyanúsítanak, hogy az ujaradi és kistratosi kasszalopás tettesei. Több körülmény igazolja e gyanu alaposságát. Azt hiszik, hogy a tettesek nemzetközi betörők.

Parasztpárbaj.

Szegedről írják: Szeged város határában különös párbajt vívott Kotokán András és Virágh József szentmihálytelki legény. Tánce közben egy leány miatt összeveszttek és úgy egyeztek meg, hogy a korema előtti téren bicskával párbajt fognak vívni. — A párbaj a falu népének szemeláttára meg is kezdődött és irtózatos véget ért. Hosszu viaskodás után, amikor már mindketten számos sebből véreztek, Kotokán András egy hatalmas vágással felmetszette Virágh Józsefnek hasát úgy, hogy lelei kifordultak. Az iszonyattól elkábult nézők csak percek múlva merték felemelni a porból a halálra sebzett legényt. Kotokán András is, aki fején szenvedett súlyos sérüléseket, — szintén halálán van.

Halál a házért.

Mátészalkáról jelentik: Dieku Mihály derzsi szegénysorsu paraszt a község tulajdonát képező telken engedély nélkül épített. A községi hatóság elrendelte az épület lebontását és a csendőrség ennek foganatosítása végett augusztus elsején meg is jelent a helyszínén. Dieku kaszával rohant a csendőrségre, mire ez a támadójára lőtt. A lövés Diekut gyomrán találta, aki holtan bukott a földre. Az apja segítségére sietett fiának a csendőr karját találta. A hadbíróság megindította a vizsgálatot s a megejtett boncolás után megállapította, hogy a csendőrség jogosan, önvédelemből használta fegyverét.

TÁVIRATOK.

Az orosz és angol uralkodók találkozása.

Cowes, augusztus 2. A tea után a „Victoria and Alber“ jacht fedélzetén diné volt, amelyen az orosz és angol uralkodók kivül 44 vendég vett részt, közöttük a walesi herceg és neje, a svéd trónörökös és neje, a connaughti herceg, Asquith miniszterelnök, Grey államtitkár. Iswolsky külügyminiszter, Nicholson pétervári angol követ, Mac Kenna az admirális első lordja, Fischer tengernagy és mások.

London, augusztus 3. Az orosz cári és cárné látogatása alkalmából a Reuter-ügynökségnek Cowesba küldött külön tudósítója felhatalmazást nyert annak kijelentésére, hogy a cári nagy megelégedéssel nyilatkozott a fogadtatásról és arról a hatalmas benyomásról, amelyet az angol flotta reá gyakorolt.

Orosz-francia szövetség.

Páris, augusztus 3. A mai miniszter tanácson Fallières elnök kifejezést adott annak, hogy az orosz cárral folytatott tanácskozások arról győződtek meg, hogy Oroszországnak úgy, mint Franciaországnak egyöntetű akarata a béke fenntartása és e két nép szövetsége alapja a világbékeknek. A külügyminiszter pedig beszámolt arról, hogy az Isvolskival történt megbeszélések során, az összes nemzetközi kérdésekben egyetértő véleményben voltak.

Spanyol forradalom.

Madrid, augusztus 3. A haditörvényszék működésben van. A felkelőket statáriális uton agyonlövik. Hivatalosan megállapították és felhivatalos jelentésekben közzé teszik, hogy a felkelést anarkisták szították és a népet ezek bujtották fel. A felbujtók megszöktek. Barcellonában a a rend helyreállott.

A szepesiek kongresszusa.

Budapest, aug. 3. Iglón ma kezdődött a szepesiek kongresszusa. Az ország minden részéből mintegy ezren gyűltek össze kongresszusra. A kongresszus célja, hogy a szepesiek megmutassák a pánszlávoknak, hogy miként kell a hazát szeretni. A kongresszust gróf Csáki Gyula nyitotta meg, majd Salamon Géza beszélt. A kongresszuson megjelent Günther Antal miniszter is.

Uri csalószövetkezet.

Budapest, augusztus 3. A Dungyerszky Bogdán-féle 130,000 koronás csalás ügyében ma szenzációs fordulat állott be. Beszlin Emil teljesen beismerő vallomást tett. — A rendőrség megállapította, hogy Mendies Emil ügyvéd tudta, hogy nem a valódi Dungyerszky Bogdán volt dolga, valamint a személyazonosságai tanuk rosszhiszeműsége is beigazolódott. — Az ügyben szenzációs letartóztatások várhatók.

Elfogott tolvaj.

Kaposvár, augusztus 3. A kaposvári rendőrség ma itt letartóztatta Vétek János urasági inast, ki Valter Gyula püspök kárára 8000 koronát ellopott.

Közgazdaság.

Budapesti gabonatözsde.

(Déli zárlat.)

Budapest, augusztus 3.

Buzakinálat kielégítő, vételkedv jó. — Tartott irányzat mellett 60,000 métermázsza került forgalomba változatlan áron. Egyéb gabonanemek tartottak. Idő: meleg.

Buza októberre	13'71—72
Buza áprilisra	13'93—94
Rozs októberre	9'94—95
Zab októberre	7'61—62
Tengeri júliusra	0'00—00
Tengeri augusztusra	7'73—74
Tengeri májusra	7'08—09
Repee augusztusra	13'95—14'05

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Törvényszéki főtárgyalások. A debreceni törvényszéken augusztus hó 4-én szerdán főtárgyalás lesz. Blácsi József ellen, testisértésért, ifj. Szabenyi József ellen emberölés vétségéért.

Idegenek Debrecenben

— augusztus 3. —

Az Arany-Bika-szállodában: Le Comte Jean Zamoisky főrendiházi tag kísérettel, Wien. — Pártos Zsigmond róm. kath. esperes Mirk. — Zányi György róm. kath. plébános Fadd. — Rosenfeld Sándor földbirtokos T.-Lüce. — Kindly Gyula kereskedő Nagyvárad. — Halbirtler Károly kereskedő Győr. — Schwarcz Kálmán kereskedő Turócszentmárton. — Turóczy József és családja építész Vásárosnamény. — Pelka Adolf utazó Troppau. — Halász Tivadar utazó Wien. — Rávó Aladár utazó Budapest. — Sander M. utazó Wien.

Az „Angol királyné” szállodában: Söping Endre földbirtokos Székelyhid. — Dráviczky Pál földbirtokos Gálospetri. — Dráviczky Sándor főhadnagy Gálospetri. — Szilvássy János méntelepi hadnagy áthelyezés Homoród. — Kovács Gyula joghallgató Budapest. — Kovács Sándor birtokos Keeskemét. — Urai János kataszteri biztos Debrecen. — Ormós János hivatalnok Kolozsvár. — Friedmann N. utazó Budapest. — Dr. Vasságh Zoltán szerkesztő Budapest.

A Központi-szállodában: Steinhard József kereskedő Berlin. — Schaleingvits Zbiskó szerb tanító Belgrád. — Berényi Imre gazdálkodó Rimaszombat. — Koós Teréz magánzó Budapest. — Simon Béla főhadnagy Losonc. — Kant Aladár vendéglős Kisujszállás. — Patay András magánzó Jászberény. — Hirsfeld Zsigmond magánzó Kolozsvár. — Padlovszky András sertéskereskedő Lemberg. — Autkevits Vince sertésügynök Lemberg. — Dr. Tilles Elemér járásorvos Zólyom-Radvány. — Berger Kálmán ügynök Brassó. — Csengeri Miklós kereskedelmi utazó Sátoraljaújhely. — Fokás Ervin gépészmérnök Nagyvárad. — Birubauer Miklós tanár Késmárk. — Birubauer Géza tanár Podolin.

A Royal szállodában: Kalamarczky János földbirtokos Ungvár. — Lappe Albert mérnök Berlin. — Ungár és neje kereskedő Budapest. — Nagy Zsiga lelkész Szatmár. — Maray Odón vállalkozó Budapest. — Hoobl és Szöcs mérnökök Budapest. — Koch Róbert utazó Budapest. — Ronna Lajos turista Bréma. — Leiner Emil gyáros Bécs. — Holzer J. kereskedő Déva. — Kuzmanor Vladuni kereskedő Serejev. — Ardenbuger D. Szolnok. — Csillag Jónás fakereskedő Szeged. — Makó S. kereskedő Szabadka. — Kovács S. kereskedő Szabadka. — Dr. Török és fia Obecse. — Nagyövy Barnabás kereskedő Kunszentmiklós.

A „Debreczen” szerkesztősége és kiadóhivatala Degenfeld-ter 2. sz.

A cséplés kezdetén

ajánlok: gépolajzókat, tömitéseket,

I. rendű gépsziját.

buzaminőség mérő és egyéb mérlegeket, általában minden gépészeti cikket

Sesztina Lajos

vaskereskedése DEBRECEN
23 Piac-utca 23. szám alatt.

REGÉNY CSARNOK.

A nagy rejtély.

— Folytatás. —

— Ép oly teljesen megvagyok győződve a Lady Clarinda által kegyednek elmondottak igazságáról, mint voltam eddig, — folytatá — De hosszab megfontolás után látni kezdem azt, mit azeölt nem láttam. A történet két értelmezést enged. Egy felületest, s egy mélyebbet. A kegyed érdekében mélyebben hatólok a dolog lényegébe, s azt mondom: lehetséges, hogy Beaulyné elég ravasz volt, a gyanut megelőzve, „alibi”-ről gondoskodni.

Szégycsekeze beismerem, hogy nem nem értem, mit akar mondani azon szóval: alibiről gondoskodni. Láttam, hogy nem értem és világosabban magyarázta meg szavait.

— Több volt-e a szobaleány, mint urnőjének semleges büntársa? — mondá. — Ó volt-e azon „kéz”, melyet urnője használt? Uton volt-e az első mérge-adagot beadni, midőn a folyosón mellettem elosont? Beaulyné nem azért töltötte-e az éjt Edinburghban, hogy védelme készen álljon, azon esetben, ha őt gyanusítanák?

Kétkedésem árnya határozott alakot öltött e szavak hallatára. Elhamarkodva felmentetem-e? Csakugyan azon volt-e, hogy Beaulyné iránti gyanumat megújítsam, úgy, mint azt Playmore ur megjövendölte?

Most azonban válaszolnom kellett. Ez alkalommal öntudatlanul felhasználtam egy mondatot, mit az ügyvéd első találkozásunkor iránymomban használt.

— Kissé távol eső eszme, Dexter ur, — mondám.

Megkönnyebbülésemre nem igyekezett új nézetét különösen védelmezni.

— Igen, csakugyan távol eső eszme, — szölt. — Ha azt mondtam, lehetséges, többet mondtam új eszmém támogatására, mint amennyit érdemelt, minthogy magam sem fekteték rá súlyt. Ejtsük el nézetemet, mint nevelésgest.

Keble rejtékéből elővett egy kis medalliont, mely selyemszalagon függött nyakában. Oda dobta nekem és szenvedélyes könyekre fakadt.

Férfi az én helyemben tudta volna, mit tegyen. Csak nő lévén, a perc sajnálkozásteli felindulásának engedtem.

Felkeltem és áthaladva a szobán, hozzá közeledtem. Visszaadtam neki medallionját s öntudatlanul, meg nem gondolva, mit teszek, a szegény nyomorult vállára tettem kezemet.

— Képtelen vagyok önt gyanusítani, Dexter ur, — mondám szeliden. — Soha ily gondolat meg nem villant agyamban. Szívem mélyéből sajnálom önt.

Kezemet megragadva, elárasztá lángoló csókjaival. Ajkai mint a tűz égtek kezemen. Egyszerre meggöngyedt székében és karját derekam köré fonta. A perc irtózatában s fellázadt önérzetemben segítségért kiáltottam. Az ajtó megnyílt és Benjamin megjelent a küszöbön.

Dexter eleresztett.

Benjaminhoz szaladtam s megakadályoztam előrohanását.

Azon hosszú idő alatt, hogy atyai öreg barátomat ismerem, sohasem láttam őt valóban haragban. Most több volt, mint csak haragos. Halavány volt — a türelmes öreg ur határozottan halavány volt a dühtől! Minden erőmmel az ajtónál tartóztattam.

— Nem teheti kezét egy nyomorékra, — mondám. — Hivassa elő a lenn váró embert és küldje haza általa.

Benjamin kivontam a szobából és betettem, sőt bezártam az olvasó-szoba ajtaját. A gazdasszony az ebédlőben volt. Kiküldtem, hívja fel a pony-kocsi kocsisát.

A férfi bejött, az a durva külsejű ember, kit hazaérkeztünkör észrevettem.

(Folyt. köv.)

AZ „URANUS” mai műsora.

Spanyol románo. Hasábokat irnak a lapok arról a véres forradalomról, mely most Spanyolország lakosságát állandó rettegésben tartja. Spanyolországban nem obstruálnak. Nem beszélnek sokat, hanem hamarosan fegyverre kapnak s kivívják jogaikat. De ezt a hevesvérű, lobbanékony népet ezerféle apró, kis hétköznapi dolog bírja felhevíteni s az indulatok kitörése gyönyörű epizódokat rög-tönöz a forró spanyol földön. Az Uranus-színház tegnap esti elite új műsorába egy Spanyol románo került bemutatásra. Méltó feltűnést keltett e kép, mely hívséges tükre egy darab spanyol népeletnek. Aki érdeklődik a most annyira „szereplő” spanyolok iránt, az bizonyára örömmel fogja végignézni a ma este újra színre kerülő képet az alábbi műsorral együtt!

A műsor maga itt következők: 1. Vár-völgy (természeti fölvetel). 2. Fafejű veterán (bohózat). 3. Csavargó szive (dráma). 4. Ördög az internátusban (színes). 5. Corin főhadnagy moterosolnakja a Dunán (természeti fölvetel). 6. Spanyol románo (bohózat). 7. Alruhás katonák betörése (dráma).

Az előadások ma este pont 8 és fél 10 órakor kezdődnek, másfél órát tartanak s a kedvezményes jegyek nem érvényesek.

Helyárok mint rendszeren.

6424—1909 tk. szám.

Árverési hirdetmény.

A debreceni kir. törvényszék, mint te-lekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a Nép-ségélyző bank mint szövetkezet végrehajtatónak Szántay Kálmán és Szántay József végrehajtatást szenvedők elleni végrehajtási ügyében a debreceni kir. törvényszék területén levő Debreczen sz. kir. város belterületén fekvő, a debreczeni 3376. sz. tjkvben A I/1. sor-, 3629. hrsz. alatt foglalt telekből Szántay Kálmán és Szántay József végrehajtatást szenvedetteket megillető 2/12-ed rész jutalékra és pedig a C 12. sorszám alatt bekebelezett ablaknyitási szolgálat feltétlen és a C 23. sorszám alatt özv. Szántay Ferencné javára bekebelezett holtigtartó használati jog feltételes fenntartásával 1597 korona 33 fillér kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1909. évi augusztus hó 24-ik napjának délután 4 órakor a kir. törvényszék árverési termében megtartandó nyilvános árverésen 898 korona 22 filléren alul eludatni nem fog. Ha azonban a C 23. sorszám alatt özv. Szántay Ferencné javára bekebelezett holtigtartó használati jog fenntartásával az ingatlan illetőségek oly árban adatnának el, mely az ezen szolgalmi jogot megelőző tehertételek fedezeti szempontjából szükséges 1650 koronában ezennel megállapított összeget meg nem üti, az árverés hatálytalanná válik és az ingatlan illetőségek a fentemlített szolgalmi jog fenntartása nélkül nyomban ujabbán elárvezzetnek.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 %-át, vagyis 319 korona 46 fillért készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Az, aki az ingatlanért a kikiáltási árnál magasabb ígéretet tett, ha többet ígérni senki sem akar, köteles nyomban a bánatpénzt az általa ígért összeg 20%-áig kiegészíteni, különben az ígérete figyelmen kívül marad és a tovább folytatandó árverésben részt nem vehet.

Debreczen, 1909 május hó 29-én. Kir. törvényszék mint tkvi hatóság.

Baróthy Béla,
kir. törvényszéki bír.

VÁSZONÁRU

fehérneműek, valamint siffonok és paplanlepedő vásznak, virágos és csikos csinivattok, damaszt étkező- és aszur kávé terítékek, damaszt- és frotlir törülközők, törülközők és nankingok, valamint kész női fehérneműek és paplanok

legolcsóbbszabottárban.

Nőruha divatvásznakból mintákat kívánatra készséggel küldünk.

Szabó Lajos Fiai

divat- vászon- és szőnyeg-raktára

Debreczen, Rózsa-u. l.

Alapított 1842. évben.

CSÁSZÁRFÜRDŐ.

BUDAPESTEN.

Nyári és téli gyógyhely, a magyar irgalmas-rend tulajdona. Elsőrangú kénés hévvízű gyógyfürdő; modern berendezésű gőzfürdő, kényelmes iszap-, medence- és kádfürdők, melyek kiváló gyógyhatással használnak az összes reumatikus- és idegenbántalmaknál. Uszodák, hőlég-, szénsavas- és villamvízfürdők. Ivó- és belélegzési kura. Prospektust ingyen és bérmentve küld

az IGAZGATÓSÁG.

KOVALD PÉTER ÉS FIA

cs. és kir. szabadalm. kelme és szőrmefestő, vegytisztító és gőzmosó-gyár BUDAPEST, VII., Szövetség-utca 37.

Megbízói kényelmét szem előtt tartva elhatározta, hogy minden tekintélyes vidéki városban képviselőt létesít és ezáltal módot nyújt a nagyérdemű közönségnek arra, hogy céget — a csomagolás és postaköltségek mellőzésével — közvetlenül felkereshesse SCHWARTZ R. Debreczen Dégenfeld-tér 8. szám vette át a képviselőt és a gyár rendes árában vállalja az uri-, női- és gyermeköltönyök, diszító és butorszővetek, függönyök, kézimunkák, szőnyegek, csipke és végárak, szőrmék stb.ek vegytisztítását és festését. **Ugyszintén ágytollak tisztítását és fehérneműek mosását is.** A nagyérdemű közönséget biztosítva kifogástalan munkájáról és mindenkor méltányos áráiról, szíves jóindulatába és figyelmébe ajánlja a képviselőt és számos megbízatást kér a

Kovald Péter és Fia cég.

Szülőtulajdonosok gyári árban szerezhetik meg a legjobb rendszerű francia Gyöngyharmat és Győzőpermetezőt, továbbá a gumitömlőnek tartósabb s a permetezőhöz szükséges sárgaréz csigatekeres-tömlőt, egyedüli helyi elárusítónál

MÁTHÉI JÁNOS

vizvezetési, légszesz és épület bádogos-vállalatánál
Műhely és iroda: Debreczen, Darabos-utca 54.

Telephon 321—692.

Üzlet: Egyház-tér 5. sz. Nagytemplom mellett.

Felvállalja a legmodernebb fürdő berendezések elkészítését, angol closetek csatornázását és minden e szakmába vágó épület és műbádogos munkát jótállás mellett. Javítás jótállás mellett ingyen és csakis az anyag árát számítom fel. Állandóan nagy raktár. 29

MIHALOVITS JENŐ

gyógyszertára és gyógyszerészeti műlaboratoriuma.

DEBRECZEN, Főpiac 31. szám alatt

a városházzal szemben.

Bel- és külföldi gyógyszer-különlegességek,

a naponta felmerülő

hasonszenvi gyógyszerek, kötszerek, szépítő szerek.

➔ Gyógyszerujdonságok legnagyobb raktára ➔

DEBRECZEN és vidékére.

APRÓ HIRDETÉSEK.

10 szög 40 fillér, azontul minden szó 4 fillér, a legkisebb hirdetés 40 fillér.

Lévébeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, kérjük azonban a szükséges postabélyeget. Apróhirdetéseket postautalvánnyal is lehet föladni, a szelvényen a szöveg könnyen elfér. Apróhirdetéseket a kiadóhivatal felvesz d. e. 8-1-ig és d. u. 2-8-ig gróf Dégenfeld-tér 2. sz. I. emelet, a folyosón az első ajtó.

Minden ok

amellett szól, hogy vegye igénybe a „Debreczen” apróhirdetéseit, mert

- Ha állást keres — ott talál.
- Ha lakást keres — ott talál.
- Ha alkalmazást keres — ott talál.
- Ha tarsat keres — ott talál.
- Ha oktatást keres — ott talál.
- Ha butort keres — ott talál.
- Ha hangszert keres — ott talál.

Szóval bármire is szüksége van, ott megtalálhatja, ha pedig eladni akar valamit, ott eladhatja.

Levelezés.

Levele van a kiadóban és a hivatalos órák alatt átvehetik: „Englisch”, „Ibolya” jellegére.

„Kata”. Igen örülök ennek és előre is biztosítom, hogy úgy lesz.

„Palkám”. Végén csattan az ostor, vacsora után találkozunk!

Ajánlat.

„Korona” keresztépülete, az Ács-Szakegylet helyisége november 1-re kiadó. Ertekezhetni az ott lakó házgondnokkal.

Izléses virágcsokrok a legszebb kivitelben Paczelt Jánosnál készülnek.

Használt és új boros hordók minden nagyságban eladók, Péterfia 76. sz.

Épület és műlakatos munkát gyorsan és pontosan készít Juhász István Kazinczy-utca 2.

A csépléshez szükséges gépszijak I. rendű minőségben Sesztina Lajosnál kaphatók.

Uraktól levetett ócska ruhákat igen tisztességes árban vesz Rósenberg Béni Debreczen Bádogos-u. 1. 15

Szépe Lajos uri-divat üzletében Kossuth-utca 6. napernyők minden árban.

Gramofon és lemezajándékok raktára Molnár Testvéreknél Egyház-tér 3.

Mosókélme ajándékok óriási raktára Donogán és Somossynál.

Pall-pali-palikám, kapható Csáthy Ferencnél zongorára 1 kor. 80 fill.

Blatner Gyulánál főtér, megyeházzal szemben, képek keretezése a leggyorsabban készülnek.

Több kitűnő írógép, alig használtak eladó 200 koronáért és feljebb, cím a kiadóban.

Használjon „ODOL” szájvizet, minden gyógyszerárban kapható.

Gyöngyvirág Crème kapható Mihalovits Jenő gyógyszerárban.

Kereslet.

Előkelő uricsaládnál alkalmazást nyerhet díjazással és teljes ellátással 12-16 éves jó családból való leány, ki minden házi munkát végezne. Bővebbet lapunk kiadóhivatalában.

Előkelő helybelli üzletbe pénztárnok kissasszony felvétetik szeptember 1-ére. Jó írással bírók és könyvelésben jártas előnyben részesül. Cím a kiadóban.

Házmasteri állást keresek megfelelő fizetés és lakással. Cím a kiadóhivatalban.

Négy középiskolát végzett fiú tanulóknak felvétetik, Csáthy Ferenc könyvkereskedésébe.

Társat keresek vidéki fűszer-üzletbe, 2000 korona tőkével. Cím: Kassai Béla, H-Nánáson.

Jókarban levő használt kerékpárt keresek készpénzért. Cím a kiadóban.

Eladás.

Egy kávémérős kifőzdével együtt más vállalat miatt eladó. Cím: Bádogos-u. 2.

Ermelléki hegyi bor, nagymennyiségben eladó. Csapó-u. 27.

Bihar-Dioszeggen közel a vasúthoz, 6 hold bőtermő szőlő teljes berendezéssel, pince és egyéb mellékhelyiségekkel eladó, bővebb felvilágosítás lapunk kiadóhivatalában.

Boros hordók minden nagyságban báró Gyórfly Miklósnál kaphatók Nap-u. 14.

Eladó ház. 324 négyszögöl föld, 2 szoba, konyha, jövizű kut 2200 koronáért eladó. Osz. Orosz Gáborné, Bihari telep 36. sz.

Legrégibb épületüvegezési és képkeretezési vállalata

Blatner Gyula

Telefon 468. sz.

Főtér 69., Megyeházzal szemben.

Alapított 1801.

Építkezések beálltával ajánlja magát új és ó épületek, kirakatok beüvegezésére, melyekhez állandóan nagy raktárt tartok mindenemű üvegtáblákból.

Gyors és pontos kiszolgálás, jutányos árak. Költségvetések kívánatra díjtalanul. Állandó nagy raktár mindenemű kész ablakokban, ugyisintén képkeretekben, stb.

„Gyöngyvirág Crème”

az arckrémek gyöngyvel Szeplő, májfoltok, pattanások s bőrbajok ellen kiváló jó szer. Simává, fehérré s üdévé teszi az arcbőrt! Sem higanyt, sem ólmot nem tartalmaz. A nappalra való krème nem zsiroz, míg az éjjelre való zsiroz. Egy tégely ára egy korona. Kapható:

Mihalovits Jenő

„Kigyó” című gyógyszerárban. DEBRECEN.

Donogán és Somossy

Debreczen,

≡ Kistemplom-bazár. ≡

Mosó kelme ajándékok!!

Zefir, Batist, Ottomán-vászon, Kreton, Voile de laine

óriási raktára!!

A kezemet adom rá,

hogy Ön igen nagy üzletet fog csinálni, ha felhasználja a

„DEBRECZEN”

bármely hirdetési rovatát, Lapunkat nap-nap után TÖBB EZER EMBER OLVASSA, az ügyes reklámnak tehát biztos sikere van.

Hirdetések szövegezését kívánatra díjtalanul elvállalja a kiadóhivatal, csak kérje a

412. sz. telefont.